

ሚዛን ወርቂ

5ይን 6ይ ክፋል

ተስፋ-አለም ገ/ሰላሰ (ጫረ)

ህዝባዊ ግንባር፣ መልሲ ናይ ኩሎም ሕቶታትን መፍትሕ ናይ ኩሎም ግድላትን ግዜን ዓቕልን ምዃኑ ኢዩ ዝኣምን። ክሓስብን ክሕንጽጽን ክሰርሕን ክተግብርን ብምስትውዓል እዩ ዝምራሕ። ብስምዒት ኣብ ዝተኣገደ ሃልሃልታ ኣይቀርብን እዩ። ንጉዳያት ብግቡእ ኣጽኒዑ፣ ኣንፈቶም ኣንቢቡ፣ ንምዕባሌታቶም፤ ኣብ ጭቡጥ ባይታ ብምምርጫን መዓልቦኦም ብምፍላጥን እዩ ከይተሃወኸ ዝሰርሕ- ባህሩ ኢዩ። ኣብ ጉዕዞኡ፣ ንነገራት ብኹሉ ኩርንዓት ከይጠመተን ከይመዘንን... ዝሓስቦን ዝሰርሖን ዮብሉን። ወያነ፣ ነቲ ቃልሲ ኣንጻር ዓመጽ ዝመሃሮ ህዝባዊ ግንባር፣ 'ናይ ብርጅዋ ውድብዮ' ክብሎ ከሎ፤ ወያነ፣ ነቲ ብረታዊ ቃልስን ወተሃደራዊ ስልትን ዓይኑ ዘንቋሓሉ ህዝባዊ ግንባር፣ 'ወተሃደራዊ ሚላ ዘይፈልጥ ውዳብ ክብሎ ከሎ፤ ወያነ፣ ነቲ ሓሳብን ሓይሊ ሓሳብን ዝመሃሮ ህ.ግ. ደንበርበር ዝብል ግንባር' ክብሎ ከሎ፣ ህ.ግ፣ ብውሽጢ ልቡ ፍሽኽ ኢሉ'ዮ ሓሊፍዎ። ንፈኩስቲ ዕሸሽ ኢልካ፣ ብውሽጢ ልብካ ስሒቕካን ጎሲካ ምሕላፍን ናይ ህ.ግ ባህሪዮ-- ርዝቲ ዝፈጠሮ ባህሪ።

እዚ ክቡር ባህሪ እዚ፣ ርእሰ ተኣማንነት ከጥሪን ሃዲኡ ክሰርሕን ኣኸእሊዎ እዩ። እቲ ምዙን ሓሳባቱ ንደሞክራሲያውያን ውድባት ኣብ ኢትዮጵያ ውን፣ ኣብ ኩሉ መዳያት ጉዕዞኦም ክሰርሖም ደራሽ ሓይሊ ነይሮዎ። ነዚ ሓቂ ዝምስክር፣ ንዓቕምን ብቕዓትን፣ ኣበርክቶን ደገፍን ህዝባዊ ግንባር ንወያነ ዝገልጽ፣ ብዙሕ ሰነዳት ኣሎ። ካብቲ ብዙሕ ውሑድ፣ ምጥቃስ ኣገዳሲ ኢዩ።

ሓደ ካብ መራሕቲ ህወሓት ዝነበረ፣ ነፍስህር ሜጀር ጀነራል ሓዩሎም ኣርኢያ ብዛዕባ ደገፍ ህዝባዊ ግንባር ንውዱቦም ኣመልኪቱ ኣብ ሓደ ኣጋጣሚ፣

“ሕጻረት ነይሩ ፍልጠት ኣይነበረን። ዓቕሚውን ኣይነበረን። ንባዕሉ ነቲ ፈንጂ ንምትኳስ ደማ ተኸእሎ ዓቕሚውን ኣይነበረን። ብዙሕ ሕጻረታት ነይሩና። ሕጻረትታና ንምምላእ ቡብግዜኡ ንኮርሳት ናብ ህዝባዊ ግንባር ንሰልጠና ንሸይድ። ኣብ ዓራግ ኣብ ናቕፋ፣ ኣብ ከባቢ ሰሜናዊ ሳሕል ተማሂሮም ዝምለሱ ነይሮም። ግን እቲ ዝተማህረ ሰብ፣ ነቲ ንደልዮ ዘለና ብቕዓት ዝበቕዕ ኣይነበረን። ክበቕዕ ስለ ዘይከኣለ፣ ናይ ግድን ኢና ደገፍ ህዝባዊ ግንባር ክንደልይ።”

ነፍስህር - ሓዩሎም ኣርኢያ

ክብል ሓቀኛ ተመክሮአም ገሊጹ ነይሩ። ብተመሳሳሊ ነቲ ህዝባዊ ግንባር ኣብ ስምረት ደሞክራሲያውያን ሓይልታት ኢትዮጵያ ዝገብሮ ዝነበረ ኣበርክቶ ሚኒስተር ወጻኢ ጉዳያት ኢትዮጵያ ስዩም መስፍን'ውን ከምዚ ክብል ገሊጹ ነይሩ።

“ደርግ እየፈረሰ ነው። እኔ ግን የሽግግር መንግስት የምትመሰርቱት ኢህአዴግ መሆን ኣለበት። የሚል ኣቋም ነበረው ሻዕብያ።”

ስዩም መስፍን

ስዩም መስፍን

ደገፍ ህዝባዊ ግንባር፣ ንደሞክራሲያውያን ውድባት ኣብ ኢትዮጵያ ብሓፈሻ ንህወሓት ከኣ ብፍላይ፣ ልዕሊ እቲ ዝጭበጥ ነገራዊ ትሕዝቶ፣ ኣብቲ ንጽባሕን ድሕሪ ጽባሕን ዘስርሕ ሓሳባት እዩ ዘቐድም ነይሩ። ሓደ ካብቲ ንወያነ ደጋጊሙ ዝሃበም ምክሮ፤ ስምረት'ዩ -ሓድነት ምስ ደሞክራሲያውያን ሓይልታት ኢትዮጵያ። ምክንያቱ፣ ወያነ፣ ቃልሲ ክድምሩ ከለዉ፣ ናይ መወዳእታ ዕላማን ጉዕዞ ቃልሲምን ይፈልጡ ኣይነበሩን። ንትግራይ ሓራ ኣውጺእካ ብድሕሪኡ ናበይ ትኸይድ ወይ'ውን ብምንታይ ዛዛሚ ዓወትካ ተረጋግጽ ዘይመለሱዎ ሕቶ እዩ ነይሩ። ህዝባዊ ግንባር፣ ንወያነ፣ ናብ ዕጽውን ዘዩቐጽልን ጉደና ቃልሲ ከይኣትው፤ ኣብ መደምደምታ ኣልቦ ውግእ ከይነበሩ፣ ብተደጋጋሚ ኣርሒቕም ክሓስቡ ደረኽዎም እዩ። ሕብረት ምስ ኣብ ውሽጢ ኢትዮጵያ ዝርከባ ደሞክራሲያውያን ሓይልታት መስሪቶም፣ ነቲ ዝነበረ ስርዓት ኣልዮም፣ ሓድሽ ዲሞክራሲያዊ ስርዓት ክተክሉ ከም ዝግባእ ኣማእዚንዎም። ወያነ ግን ማንታ ልቢ'ዮም ኣብቀሌም u4773 .ምበር፣ ከምቲ ንህ.ግ “እሺ ሕራይ ዝሓሸ ዝበልኩም ንገብር” ዝበልዎ ቀልጢፎም ኣይገበሩን። ምክንያቱ፣ እቲ ንቕጽ ዝበለን ጸቢብን ኣተሓሳባእም ምዕይ ክብሎም ኣይክኣለን። ህዝባዊ ግንባር ግን ከይተሓለለ ሰሪሑ። ብዘይካ እዚ፣ ንዝነበሮም ጸገም ናይ ወተሃደራዊ ውዳበታት ንምፍታሕ ብዙሕ እዩ ሓጊዝዎም። ከምቲ ህግ ዝበሎም እሞ ዝሰርሑሉ፣ ዘገልጸልና ደብዳቤ'ውን ክንርኢ ንክእል።

ናብ ፖለቲካዊ ቤት ጽሕፈት ህዝባዊ ግንባር ሓርነት ኤርትራ፣ ኣቐዲምና ምወቕ ወያነይ ሰላምታና ነቕርብ። ቀጻልና፣ እቲ ዝሃብኩምና ሓበሬታ ኣብ ኣውዳድባና ክንሰርዕ ሓጊዙና እዩ። ቀዳማይ ውድባዊ ጉባኤ ቕርጽን ዝተመርጹን ኣባላት ማእከላይ ኮሚተን ንገልጸልኩም። ኣካላት ማእከላይ ኮሚተ፣ ኣብ ወተሃደራዊ ኮሚተ፣ ኣብ ፖለቲካዊ ኮሚተ፣ ኣብ ማሕበረ ኢኮኖሚያዊ ኮሚተ፣ ተመቐሎም ክሰርሑ ኢዮም። ውድቀት ፋሽሽታዊ ደርግን ዓወት ቅነዕ ቃልሲታትን ታሪኻዊ ግድነት ዩ።

ብጻይ ግደይ ዘርኣጽዮን

ም/አቦ ወንበር

15 ወርሒ 9, 1971 (ብግእ ዝ)

ህዝባዊ ግንባር፣ ሓንቲ ካብተን ኣብ ልቢ ኩሉ ተጋዳላዊ ዝሰረታ “ጌራ- ሓጊዘ፣ ሰሪሖ” ዘይምባል ኢዮ። ኣንነት ካብ ብዕምቄት ዝተቐብራ ባህርያት ኣብ ህዝባዊ ግንባር ኢዮ። ሞላ ናይ ዝወግልካዮን ዝገበርካዮን ምጽባይ'ውን ፍንፋን ኢዩ። ዝኾነ ተጋዳላይ ቅድሚኡን ድሕሪኡን ዝመጹ ኣሕዋት ሕልፊኡ ከም ዝሰርሑን ዘበርክቱን ኢዩ ዝኣምን። እዚ መርሓ ከኣ ዝቐየር ኣይነበረን። ወያነ ንዝተሞሀሀሀ ሓገዝ ብእንቀዓ እናመገብ “ ኣዲ ህዝባዊ ወርቂ

ሰዓቱ” ክደርፈሉ ከሎ፣ ህዝባዊ ግንባር፣ ሓጻር፣ ሃይራ መልሱ። ናይ ቃልስን ኪዳንን ሕጋውን ሞራላውን ግዴታና፣ ምክንያቱ፣ ህዝባዊ ግንባር፣ ይትረፍ ብናይ ወያኔ ካብ ፋዳላ ክሳብ ድሕሪ ፋዳላ ዝቐየር ሞገሳታት፣ ብናእዳ ናይ ዓበይቲ ሓይልታት መጻወድያውን ተደናጊሩ ኣይፈልጥን- እቲ ሚዛን ወርቂ!

ህዝባዊ ግንባር ቡቲ ዘርዘርካ ዘይውዳእ ደገፉ እናሃበ፣ ወትሩውን ካብ ብዝሒ ኣብ ዓይነት፣ ካብ ኣጽዋር ኣብ ሰብ ክሓስቡን ክሰርሑን ቡቲ ዝግባእ ኣረዲእዎምን ምዒድዎምን እዩ። ምክንያቱ፣ እቲ ብተደጋጋሚ ዝሕንጽጽዎ እሞ ዝድምስስዎ፣ ዝተኸልዎ እሞ ዝነቐልዎ ዝነበሩ ሓሳባት፣ ንመገዶም ሃሳዩ ኢዩ ነይሩ። እቲ ሓሳብ፣ ምስ ደሞክራሲያውያን ውድባት ጥራይ ዘይኮነ፣ ኣብ ንሓድሕዶም ውን ክረዳድኡም ይኸእል ኣይነበረን። ምክንያቱ፣ ወያኔ ክጠራራ ዝኸርመ፣ ክጸግብ ዝራጋሕ ባህሪ ስለ ዝነበሮ። ምስ ምውሳኽ ብዝሒ ዓቕም ዝውስኽ ዝነበረ ጠለቦም ብእኡ መጠን ኢዩ ዓብዩ። ካብ ጠያይት፣ ቦምባ ክሳብ ዝዓበዩ መካናይዝድ ኣጽዋር ኢዩ ኣዕጠቐዎምን፣ ነቲ ዘይመለኹዎ ድማ ተጋደልቲ ህዝባዊ ግንባር ክሳብ ናይ መወዳእታ ጉዕዞ ኣብጸሕዎምን። ህዝባዊ ግንባር ግን ነቲ ሓገዙ፣ ክይረብረብ ሂቡ ዘይዛረበሉ ደገፍ፣ ድሕሪ ናጽነት ኤርትራውን፣ ንጥዑይ ዝምድና ክልቲኡ ህዝቢታትን መንግስታትን ብዝሓየለ መልክዕ ከም ዝቐጽሎ እዩ ኣረጋገጹ። ኣዲስ ኣበባ ኣብ ዝተቐንጠ፣ ፈላሚ ኮንፈረንስ ኢህወደግ 1991፣ ተጋዳላይ ኢሳይያስ ኣፈወርቂ፣ ንታሪኽ ኤርትራን ቃልሳን ድሕሪ ምብራህ፣ ነዚ ዝሰዕብ ቃል ኢዩ ንተጋባእቲ እቲ ኮንፈረንስ ኣረጋገጽሎም።

“ናይ ዓሰብ ወደብ ንህዝቢ ኢትዮጵያን ቁጠባ ኢትዮጵያን ኣገልግሎት ክፉት ንምግባር፤ ኣብ ዝተፈላለዩ ናይ ቁጠባ ሜዳታት ብሓባር ክንሰርሕን ክንተሓጋገዝን ኣድላዩ ምኃኑ ብምርድዳእ፤ ድሕሪ እዚ፣ መሪር ቃልሲ፣ መስዋእቲ ዝተረኸበ ናይ ክልቲኡ ህዝቢታት ዓወት፣ ብዝተፈላለዩ መገዳታት ንምድኻሙ፣ ብደገውን፣ ተተደልዩ ንምውቕዑ ዝበገሱ ክህልው ስለ ዝኸእሉ፤ ንናይ ክልቲኡ ህዝቢታት መኸሰባት ንምዕቃብ፣ ኣድላዩ ነቲ ርዱእ ስለ ዝኾነ፣ ብዘይካዚ ኣቶም፣ ነቲ ቅድሚ ሕጂ ዝጸንሐ መሪር ናይ ጽልኢ ታሪኽ ንምፍጥስን ንምልሰሳን፣ ናይ ሓባር ስራሕ ስለ ዝሓትት፤ ብወገንና፣ ቅድሚ ሕጂ ከነቐርቦም ዝጸንሕና ሓሳባት ናብዚ ኮንፈረንስ ተዘርዚሩ ብወረቐት ቀሪቡ ኣሎ። ኣብዚ ደጋጊ መ ክረጋግጽ ዝደለ፣ መንፈስና ንብድሕሪ ሕጂ ዝመጽእ፣ ንመጻኢ ዝምድናታትና ከመይ ጌርና ከነመግራሪ ንኸእል ናብ ዝብል ጠመተ ምኃኑ፣ ነዚ ክልቲኡ መንግስታት ይኹን ህዝቢታት ምሕዝነት ይኹን ምርድዳእን ዝድለ ጻዕሪ ክንገብር ምኃና እናረጋገጽኩ...”

እዚ፣ ነቲ በብእዋኑ ኣብ ኣተሓሳስባኦም ዝኹስኩስ ዝነበረ ሓሳባት ኣውራ ንናይ ሓባር ስራሕ፣ ብናህሪ ዝደፍእ ሓይሊ ነይሩዎ። (ኣብ ዝሓለፈ ክፋል ምስክርነት ኣምባሳደር ኢትዮጵያ ኣብ ኤርትራ ዝነበረ ኣቶ ኣውዓሎም ወልዱ፣ ጉንዖ ህዝቢ ኢትዮጵያ ካብ ወደባት ኤርትራ ብኸፊል ኣቐሪብና ኔርና) ህዝባዊ ግንባር፣ ኣብዚ ክልተ ህዝቢታትን ሃገራትን ጥራይ ከይተሓጸረ ቀርኒ ኣፍሪቃ ካብ ውግእን ወረ ውግእ ተናገሩ፣ ኣብ ጎደና ሰላም፣ ናይ ሓባር ልምዓት ክሰርሑ ድሕሪ ናጽነት ኣንገሁ ዝተግጥቀሉ ጉዳይ ኢዩ። ሓደ ካብቲ ብዙሕ፣ ውድብ ኢጋድ፣ ንምሕያልን ንምብርባርን ህዝባዊ ግንባር ካብ ዝደፍሉ ዞባዊ ዕማማት እዩ።

ዕላማ ናይቲ ውድብ (ኢጋድ) ብ1986 ክምስረት ከሎ፣ ብቐንዱ ኣብ ናይ ድርቂ ምክልኻል፣ ዝዓለመ ነይሩ። ንሱ ከኣ ኣዛዥ ጸቢብ ዕላማዩ። ህዝባዊ ግንባር ምስ ተጸንበሮ ግን ካብ ቐጠባዊ ምትሕጋዝ ንፖለቲካውን ጸጥታውን ኩነታት፣ ንሰብኣዊ ጉዳያት እንተሓይ ከባብያዊ ጉዳያት፣ 4 ዓበይቲ ኣርእስትታት ኣጠቓሊሉ፤ ሓድሽን ዝሰጎሙን ቻርተር ሓንጺዱ። እቲ ሓድሽ ቻርተር ምስቲ ናይ ቀደም ዝነበረ ዕላማታት ክነጸጸር ከሎ ብመነጻጸሪ ባይታ መዳርግቲ ኣይተረኸቦን። ካብ ጸቢብ ጠመተ ናብ ዝዚፍን ሰፊሕን ግንዛብታት ክርእይ ክኢሉ ኢዩ። ኣብዚ ዞባ፣ ህግ፣ ንፖለቲካዊ ቁጠባዊ ውህደት ጥራይ ኣይኮነን ሰራሕ። እቲ ኣፍሪቃ ብሕሱም ዝሰሓብ ክብረት ክህልዎ ውን ኣበርቲዑ ጽዒሩ። ክብረት ኣፍሪቃን ኣፍሪቃውያንን ዝዋርድ ስራሕ ብምንቃፍን ብምእዛንን፣ ንህዝቢ ኤርትራ ጥራይ ዘይኮነ፣ ንክብረት ኣፍሪቃ ዝነበሮ ራእይ ዘነጸርዩ።

ህዝባዊ ግንባር፣ ኣበገሰን ሰራሕን ከይበለ፣ ኣብ ዞባዊ ምድግጋፍ ብዕቲብ ክደፍእን ብሕልፊ ከኣ ንህዝቢ ኢትዮጵያን ህዝቢ ኤርትራን ዘርብሕ ሓሳብ ገደብ ብዘይብሉ ጻዕሪ ካብ ምፍሰሳን ምስራሕን ዓዲ ኣይወዓለን። እንተኾነ ወያኔ፣ ተወሺጡ ቀራይ መገዲ ክኸተልን ብማንታ ረብሓ ክገባዝን ጸኒሑ -ሓደጋ ክወድቐ ተራእዩ። ህዝባዊ ግንባር ግን፣ ብረዚን ዓቕሊ እናተኸታተለ መፍትሒ ናይ ሽግራት ኣብ ምዳህሰስ ጥራይ እዩ ሰራሕ። ንጉዳያት ልዕሊ ቁመቱ ናይ ምብራኽ ባህሊ ኣይጸንሖን። “ዘይሰምዐ ይስማዕ” ዝብል ምንፋሕ መለኽት ኣይለመደን ። ነቲ እናሓደረ ነገር ዝጽሕትር ዝነበረ ወያኔ ንምእላዩ ብርግኣት ክሰርሕ መሪጹ።

ወያኔ ግን፣ ብቅሉዕ መመሳመሲ ዝርከቦ ምትኹታኽ ሰጊሮም፣ ብልሃት ብዝሓሰቡዎ ሚላታትውን ናይቲ ዘይርጉእን ነቲ ጎራሕናሉ ዝብልዎ ምስጢርም፣ በጨቕ ኬብልዎ ተራእዮም። እዚ ካብ ነብሰ ምትሓት ዝብገስ ናይ ዘይለባማት ሚላ፣ ዝኸደን ምስጢር ክህልዎ ኣይክእልን እዩ። ገለ ካብቲ ወያኔ ብውሽጢ ውሽጢ ዘካይድዎ ዝነበሩ ውዲታት ምጥቃስ ነቲ ሓቂ ከብርሃልና ይኸእል። እታ ብቋንቋ ትግርኛ ጥራይ እትሕተም ናይ ኢትዮጵያ መጽሔት ኣሰር፣ ንፕረዚደንት ኢሳይያስ ኣፈወርቂ “ምስዚ ናይ ንግዲ ዘይምሰናይ ፖሊሲታት ተኣሳሲሩ፣ ኢህወደግ ኣብ ልዕሊ ኤርትራ ዝጸንሖ ቁዋማት ከም ዘለዎ ጸኒዑ ኣሎ ዶ ክትብሉ ትኸእሉ?” ዝብል ሕቶ ምስ ካልእ ናይ ቁጠባ ኣርእስቲታት ደባሊቓ ኣቕሪባትሉ ነይራ።

“ኣብ ምንታይ እዩ እቲ ምጥርግር? ንሕና ብሓደ ክንነበር ኢና ተፈጠርና። ሓደ ይፍተዎ ኣይፍተዎ። ነዚ ጂኦግራፊያዊ ምጥብባቕ ፋሕፋሕ ከነብሎ ኣይንኸእልን ኢና። ብታሪኽ ክምዕብል ዝጸንሖ ዝምድናታት ህዝብና ክንበትኮ ኣይንኸእልን ኢና። ዓለም ኣብ ዝበጽሖት ትብእል፣ ቁጠባ ኣብ ዝማዕበለ ይማዕበል፣ ካብ ብስኒት ብሓባር ምንባር ኣበይ ኬድና ክንነበር ንኸእል? እዚ ጎርብትና እዚ፣ ከምዚ ገዛ ተኸሪኻ ጸኒሕካ ምስ ሓደ ጎራቤት ጽባሕ፣ እንተዘይተሳነኻ ወጺእካ ናብ ካልእ ትኸደሉ ኣይኮነን። ነቲ ዝጸንከረ እዋንኳ ብሓደ ዝሓለፍናዮ።”

ብዝብል ናብ ልቢ ህዝቢ ኢትዮጵያ ዝሰርብ መልእኽቲ ዜለዎን፣ ነቲ ርጉእን ዘይቅየርን መርገጺን ህዝባዊ ግንባር ኣብ ጎርብትና ክልተኣም ህዝቢታት እዩ ኣመጺርዮ መሊሰዎ።

ህዝባዊ ግንባር ብቅኑዕን ናይ ሓባር ረብሓን ክሰርሕ ከሎ፣ ኣመለኻኽታ ወያኔ ካብ ትርጉም ኣልቦ ጨለነትን ናይ በለጽ ዝምድናን ዝረሓቐ ኣይነበረን። እቲ ብውሽጡ ጥዕና ዘይብሉ ዝምድና ከኣ፣ ተሓኪሙ ዘይሓውይ ሕብእ ቍስሊ እዩ ነይሩ። ባጤራ ናቕፋ ኣብ ምውጽኡ ዝነበረ ምሕጃን ከብዲ ናይ ቀረባ ዝኸሪ እዩ። ህዝባዊ ግንባር ብናጻ መሳከሩቲ ባሕሪ ክፈቕድ ከሎ ንሶም ንስሱዕ ቁጠባዊ ፖሊሲ ክኸተሉ ዘይተራእዩ ኣይኮነን።

ህዝባዊ ግንባር፣ ነቲ ኣብ መንጎ ክልቲኡ ህዝቢታት ዝነበረ ዝምድናን ምትሕግጋዝን ኣቕዲሙን ኣበርቲዑን ክሰርሕ ተራእዩ። ወያኔ ናብታ ልማድ ቀደሙ ክምለስ ድሕር ኣይበለን። ኣብ ልዕሊ ህዝቢን መንግስቲን ኤርትራ ዘየካየደ ዘመተታት ኣይነበረን። ካብኡ ሓሊፉውን፣ ነቲ ኣብ መንጎ ክልቲኡ ህዝቢታት ዝካየድ ዝነበረ ንግዳዊ ዝምድና ንመን ዩርብሕ ኣገላቢጡ ከይሓሰበ፣ ቁጠባዊ ፖሊሲ ኬውጽእ ተራእዩ። ወያኔ፣ ነቲ ኣብ ኣዲስ ኣበባ ኣብጸሑ፣ መዋቕር መንግስቲ ዘርኣዮ ህዝባዊ ግንባር ሕጂውን፣ ናይ ቁጠባ ፍልስፍና፣ ዋሕዲ ፍልጠት ስለ ዘለካ፣ ቁጠባዊ ስኳላ ኣዚዘልካ ኣለኹ ኢልዎ። ንወያኔ ካብ ስቕ ትዓቢ ፈውሲ ከምዘይብሉ ህግንባር፣ ኣብ ነዊሕ ታሪኹ ተሞኪሩሉ ስለ ዝኾነ ግን፣ ሽዑውን፣ ነቲ ጉዳይ ሃዲኡ እዩ ሒዘዎ። ናብ ህዝቢ ምቅላሕውን ኣይመረጸን ዜዩድሊ ስምዒት ከይፈጥር ብረዚን ዓቕሉ ተዓቂቡ።

ህዝባዊ ግንባር፣ ነቲ ኣብ መንጎ ክልቲኡ ህዝቢታት ዝነበረ ዝምድናን ምትሕግጋዝን ኣቕዲሙን ኣበርቲዑን ክሰርሕ ዘኸእሎ እቲ ኣርሒቕ ዝጥምቶ፣ ክንዮ ሎሚ ዝኸይድ ቅኑዕ ዝምድና ኢዩ። መጻኢ ወለዶታት፣ ብዝዓብዮን ዝሰፍሖን ብዝባዊ ደረጃ ኣብ ምዕባለን ብልጽግናን ከተኩሩ ባይታ ከንጽፍ ጽዒሩ። ነቲ ካብ መንቅሎኡ ዝተመርሓሉ ሓሳባት ክትርጉም ኢዩ ተራእዩ። ብኣንጻሩ ግን ወያኔ ካብቲ ዝነበሮ ኣታውን ውጻእን ኣመራርሓ ኣይተናገራን። ነቲ ዝተበገሰሉ ጸቢብ ዕላማታት ኣብ ውሽጢ ኢትዮጵያ ኣተግቢረዮን ጨፍሊቐዮምን ምስ በለ፣ ናብ ኤርትራ ኣቕኒዑ። ወያኔ ኣውራ ምስ ምውጻእ ባጤራ ናቕፋ ብኹሉ ዝኸእሎ ንቕጠባን ማሕበራዊ ርግኣትን ህዝቢ ኤርትራ ንምድኻም ብእኡ ኣቢልካውን ናብ ካልእ ዕላማታት ዝመርሕ መግዲታት ምፍግር ሓንጺዱ። ምውጻእ ዘይወግዳዊ ካርታ ህዝቢ ትግራይን ተመሊስካ ነቲ ካርታ ንምክዋሉ ዝተገብረ ጸዕርታትውን መርኣዮ ናይቲ ፍሕሶታት ኢዮም። ልዕሊ ኹሉ ኣብ ደባት ክልቲኣን ሃገራት ግራጭ ንምትካል ተጓይዩ። ኣብ ልዕሊ ህዝቢን መንግስቲ ኤርትራ ዘየካየደ ዘመተታት ኣይነበረን። ካብኡ ሓሊፉውን፣ ነቲ ኣብ መንጎ ክልቲኡ ህዝቢታት ዝካየድ ዝነበረ ንግዳዊ ዝምድና ንመን ዩርብሕ ኣገላቢጡ ከይሓሰበ፣ ቁጠባዊ ፖሊሲ ኬውጽእ ተራእዩ። ወያኔ፣ ነቲ ኣብ ኣዲስ ኣበባ ኣብጸሑ፣ መዋቕር መንግስቲ ዘርኣዮ ህዝባዊ ግንባር ሕጂውን፣ ናይ ቁጠባ ፍልስፍና፣ ዋሕዲ ፍልጠት ስለ ዘለካ፣ ቁጠባዊ ስኳላ ኣዚዘልካ ኣለኹ ኢልዎ። ንወያኔ ካብ ስቕ ትዓቢ ፈውሲ ከምዘይብሉ ህግንባር፣ ኣብ ነዊሕ ታሪኹ ተሞኪሩሉ ስለ ዝኾነ፣ ሽዑውን፣ ነቲ ጉዳይ ሃዲኡ እዩ ሒዘዎ። ናብ ህዝቢ ምቅላሕውን ኣይመረጸን ዜዩድሊ ስምዒት ከይፈጥር! ኣብቲ ረዚን ዓቕሊ ረገኡ። ባህሩ እዩ - ብዓቕልን ርግኣትን ምርኣይ።

ሰራዊትን ካድራትን ወያኔ ኣብ ደባት ንዝነበር ዝነበረ ህዝቢታት ኤርትራ፣ ከጋፍዑን ዶብ ሰጊሮም ምምሕዳራት ከፍርሱን ከለዉ፣ ቡቲ ክቡርን ርጉእን ባህሩ ተደሪኹ ኣብ ክንዲ ናብ ህዝቢ ምውዕዋዕን ናብ ዘዩድሊ ስምዒታት

ምፍጣርን ነቲ ሽግር ብእዋኑ ንምፍታሕ ሓያል ጸዕሪ ኣካይዱ። መርኣያ ናይቲ ብዙሕን ዓቃልን ስጉምቲታት ከኣ፣ ፕረሲደንት ኢሳይያስ ኣፈወርቂ ናብ ቀዳማይ ሚኒስትር ኢትዮጵያ ብ16 ነሐሴ 1997፣ ከምዚ ዝሰዕበ ደብዳቤ ጽሑፉ፦

“...ሓላሊፎም፣ ኣብ በበይኑ እዋናት ብዝተፈላለዩ ቀለልቲ ምኽንያታት፣ ምስሕሓባት ክርኣዩ ጸኒሖምዮም። ብዓቕምም ከኣ፣ ኣብ ከባቢ ኣም ብዝርከቡ ሓለፍቲ ብሕውነታዊ መገዲ ንምርግጋእምን ንምፍታሕምን ክፍተን ጸኒሖ። ኣብዚ መውዳእታ እዋን ኣብ ዓዲ ምሩግ ብሰራዊትኩም ብሓይሊ ዝተወሰደ ስጉምቲ ግን ብሓቂ ዜጉህይ ኢዩ። ነቲ ጉዳይ ክሳብ ብወተሃደራዊ ስጉምቲ ምውሳድ ምኽንያት ኣይነበርን። ክሳብ ክንድኡ ኣቓልቦ ዝወሰድ ጉዳይ እንተነይሩ፣ ብሕውነታዊ መገዲ ብምርድዳእ ንምፍትሑ ኣምበይመሸገረን። ብሰሩ ሃዲእካ ክተሓዝ ይክኣል ኢዩ። እቲ ተወሲዱ ዘሎ ስጉምቲ ምኽኑይ ናብ ዘይኮነ ምስሕሓብ ከምርሕ ምግትሑ ኣገዳሲ ኮይኑ ስለ ዝተራእየኒ፣ ባዕል ኻኣቓል ስጉምቲ ክትወስድ እላቦ።”

ሰብ ዝዘርእ እዩ ዝግጽድ። መሬት ከኣ ትሕዝቶኣ ኢያ ትፈርይ። ካብ ሓድሽ ማይ ርባ ሓሬት ከም ትረክብ ርዱእ እዩ። ምስትውዓል፣ ልቦና፣ ነገራት ከሎ ገና ናይ ምጥማትን ናይ ምንባብን ዓቕሚ ከተጥሪ እዩ ዝሕግዘካ። ውሕጅ ከይመጽኦ መገዲ ውሕጅ ምጽግ ከኣ፣ ነቲ ክስዕብ ዝኸእል ሓደጋ የድሕና። በዚ ከምዚ ኣረዳድኣ፣ ህዝባዊ ግንባር ነቲ ሸረኸረኽ ዘብልዎ ዝነበሩ ምድፍፍራት፣ ሃዲኡ ክሕዞ ጥራይ እዩ ፈቲኑ። ቀዳማይ ሚኒስትር ኢትዮጵያ፣ ነቲ ደብዳቤ ከምዚ ክብል እዩ መሊሱሉ።

“ገለ ሸፋቱ ነቲ ንገብሮ ዝነበርና ናይ ሰላም ጸዕሪ ስለ ዝዘረገልና፣ ካብቲ ቦታ ኬነል ግላም ምስ ተንቀሳቕሰና ኢና ንዓዲ ምሩግ ኣቲና። ጸገም ክፈጥር ይኸእል’ዩ ዝብል እምነት ኣይነበረናን”

እቲ ናብ ደብ ጠሓሰካ ዝካየድ ዝነበረ ምቅስቓስ ነገር ኣይዓረፈን። ሽዑውን እንተኾነ መንግስቲ ኤርትራ ነቲ ጉዳይ ናብ ዘይድሊ ኣንፈት ከምርሕ ብትዕግስቲ ክሕዞ ፈቲኑ። ደገሙ፣ ፕረሲደንት ኢሳይያስ ብ25 ነሐሴ 1997፣ ናብ ቀዳማይ ሚኒስትር ደብዳቤ ጽሑፉ።

“ኣብ ደብ ብዘሰባ ዘሎ ኩነታት ዘሎኒ ሓበሬታ፣ እቲ ኣብ ዓዲ ምሩግ ዝተወሰደ ስጉምቲ ናትና ኣባላት ኣብ ዝነበርዎ ከባቢ ኣባላትና ብምሰንግ፣ ጽፍሒ ምምሕድዳር ብምፍራሽዮ ተወሲዱ። ኣብ ከባቢ ባድመውን ተመሳሳሊ ስጉምቲ ተወሲዱ ኣሎ። ከምቲ ዝሓበርኩኻ ናይ ከምዚ ዝኣመሰለ ስጉምቲ ምውሳድ ምኽኑይ ኣይመስለንን። ብኣጋ ንምቁጽጻሩ ኪጥዕም ንሓዋሩ ንምእላዩ ኪጥዕምን ክኣ ቀልጠፎም ተራኺቦም ነቲ ጉዳይ እንተሓዙዎ ዝሓሸዩ ዝብል ርእይቶ ኣሎኒ ሞ፣ ሓሳብካ ኣካፍለኒ።”

ዓዲ ምሩግ፣ ኣብ ዞባ ሰሜናዊ ቀይሕ ባሕሪ፣ ንኡስ ዞባ ገልዓሎ እትርከብ ዓዲ ኢያ። ብ19 ሓምሌ 1997፣ ሓደ ብርጌድ ዝኸውን ሰራዊት ወያነ፣ ንፍሉይ ስርሒት ምውቃዕ እጉጉሙ ኣትዩ። ኣይሰሙን ኣይ ወርሒ፣ ናይ ወረዳ ዳሉል ኣማሓደርቲ ካብ ክልሎም ብምምጻእ፣ ንህዝቢ፦

“ ዓዲ ምሩግ መሬት ኢትዮጵያ ኢያ። እቲ ናይ ቀደም ናይ ጣልያን ካርታ ኣይንኣምነሉን ኢና። ብዘይካ ዓዲ ምሩግ፣ ካልኣ ኣብ ትሕቲ መንግስቲ ኤርትራ ዘሎ ቦታታት ብዓል ወዳማ፣ ኢግደሊ፣ ዕንደሊ ክንመልሶም ኢና።” ክብሉ መዲሮሙሉ።

እታ እጉጉሙ ናይ ምጥፋእ ስርሒት ኢሎም ናብ ዓዲ ምሩግ ዝኣተውዎ ቀንዲ ዕላማኦም ክገልጹላ ተሰሚዖም።

ወተሃደራት ወያነ፣ ኣብ ልዕሊ እቶም ክረዳድኡዎም ዝኸዱ ኣባላት ሓይልታት ምክልኻል ኤርትራ ተኹሲ ብምኸፋት 8 ቀቲሎምን ኣቕሩሲሎምን። ወያነ፣ መሊሱ ጉዳያት ብምትሕልላኽ፣ ኣብ ውሽጢ ሓደ መዓልቲ ብስም ቢሮ ህውሓት፣ ፈጻሚ ሽማግሌ ኢሂወደግ ጸኒሖ ብስም ነቲ ጉዳይ ጋሻ ዝነበረ ፖርላማ ኢትዮጵያ ኩናት ኣብ ርእሲ ኤርትራ ኣወጀ።

“ የኢትዮጵያ መከላኪያ ሃይል ተፈላጊ የሆነውን እርምጃ ሁሉ እንዲወስድ በዛሬ ቀን ታዝዘዋል”

“ሓይልታት ምክልኻል ኢትዮጵያ ሎሚ መዓልቲ ኣድላዩ ዝበሃል ስጉምቲ ክወስድ ትእዛዝ ተዋሂቡ ኣሎ”

እዚ ኣዋጅ እዚ ነትጉ እሳተ ጎመራ ኢዩ ዝመስል። እቲ ሃንደበትነት ግን ነቲ ዓቃልን ርጉእን መንግስትን ህዝቢ ኤርትራ ዝያዳ መልክዕ ውሽጡ ዘጉልሐ እዩ ነይሩ። ከም ቀደሙ፣ ነቲ ማዕበል ሃዲኡ ሰጥ ኬብሎ፣ ጥራይ እዩ ወሲኑ። ካብኒ ሚኒስትራት ኤርትራ ዜውጽኦ መግለጺ ከኣ፣ ህያው ምስክር ብስለትን ልቦና ፖለቲካዊ ባህሊ ህዝባዊ ግንባር ኢዩ።

መግለጫ ካቢና መንግስቲ ኤርትራ

1 ደባዊ ምስሕሓብ ብወተሃደራዊ ሓይሊ ዘይኮነ፣ ብሰላማውውን ሕጋውን ብምእማን ሓይልን ስነ መገጦት ሓይልን ይቃወም

2 ነዚ መትከል እዚ ብምኽታል፣ ክልቲኦም ወገናት ይብጸካና እዩ ዝብልዎ መሬት እንተደኣ ኣለ፣ ንህዝቢታት ክልቲኦም ሃገራት ማሕበረሰብ ዓለምን፣ ካርታን ጂኦ ግራፊያዊ መስመራትን ኣሰንዮም፣ ብንጹር ክቕርቡ

3 ክልቲኦም ወገናት ካብ ሕጂ ንንዮው ንዝካየዱ ምርድዳኣት፣ ምስክርን ዋሕሰን ዝኸውን ሳልሳይ ኣካል ኣብ ዝተረኸቡ ንምሰላጦም ክሰማምዑ

4 እቲ ዘሰሓሕብ ዝበሃል ቦታታት ንግዜኡ ካብ ህላወ ሰራዊት ክልቲኦም ሃገራት ናጻ ክኸውን፣ እቲ ስጉምቲ ደማ ብውሕሰነት 3ይ ኣካል ክትግበር

14 ግንቦት 1998

ድሕሪ እዚ ርጉእን ኣላይን መግለጫ ካቢና ሚኒስትራት ኤርትራ፣ ካድራት ወያኔ መርኣያ ክንቲት ኣተሓሳስብኦምን ዓቕሞምን ኣግሂዶም። ካብኡ ሓሊፎም ከኣ ህዝቢ ንምርስሳን ዕዮ ክፍሊ ወሲዶም። በዚ ወፍሪ ተጸሚዶም ከኣ ካብ ሰዓት ናብ ሰዓት ሰሚናራትን ኣኼባታትን እናኣካየዱ፣ ንሰማዒውን ዘስደምም ብናይ ዘይለባማት ሓረጋት መዲናም። ልዕሊ ኩሉ ካብ ነብሰ ምትሓት ዝብገስ ስቓይ ውሽጢም ከንጸባርቑ ተሰሚዶም። ካብቶም ብዙሓት ናይቲ እዋንቲ እቲ ምልኣት ውሽጢም ዘቃልሉ ካድራት ገብሩ ኣሰራት “... ናይ መራሕቲ ኤርትራ ገምጋም ኣሎ። ሓደ ፍሊት ንሓምሳ ሃመማ፣ ሓንቲ ድሙ ንሓምሳ ኣናጽ ከምኡ ኢታት ዝብል ኣዘራርባ ኣሎ።” ክብል ተሰሚዑ። ሰብ ዓቕሞ እዩ ዝሓሰብን ዝሰርሕን። ነዚ መደረ ርእሰ ምቕንጻብ ዝሰምዐ ዘበለ ህዝቢ መስክነይቲ ኢትዮጵያ፣ በዚኦም ኢኺ ትምርሒ ዘለኺ ክብል ግድን ኢዩ። ምኽንያቱ፣ ኣብዮናይ ዘበን ብምንታይ ቋንቋ ትሰብኽ ዝባሃል ሕቶ ስለዘሎ።

ኣፍ ግን ምልኣት ልቢ ኢያ ትዛረብ። ነብሰ ምትሓት ዝስምዖ ሰብ፣ ባዕሉ ብዝፈጥሮ ውሽጣዊ ሕማም እዩ ዝላቕ። ካድራት ወያኔውን ካብዚ ሕማም ዘይርግኦት ውሽጢ ምጽናሖም ዘግህድ ስምዒታት ካብ ምግላጽ ኣይተዓቀቡን። ካልእ ኣባል መሪሕነት ማለሊት ዝኾነ፣ ኣባይ ጸሃዮውን፣ ነዚ ዝስዕብ ቃላት ኣስሚዑ ኢዩ።

“ ኤርትራውያን ንነብሶም ሃብታማት ንኢትዮጵያውያን ድማ ረፋዓት ክንኸውን እዮም ዝምነዩ። ህዝቢ ኢትዮጵያ ካብ ድኸነት ክሓልፈሉ ኣይደልዩን። ስለዚ፣ ህዝቢ ኢትዮጵያ ክሓልፈሉ እንተኾይኑ፣ ነቶም ቁጠባ ኢትዮጵያ ብሒቶም ዘለዉ ኤርትራውያን ክጥፍኦም ኣለዎ”

ዝመልእኹቱ ኣመሓላሊፉ። ሽዑውን መስክነይቲ ኢትዮጵያ መወዳእታኡ ናብዚኦም ወዲቕኪ ኢሉ- ህዝቢ!

ህዝባዊ ግንባር፣ ረገኡ ኣብ ጥዑይ ዝምድና ክልቲኡ ህዝቢታት ዝሓሰብን ዝሰርሕን ውድብ እዩ። ኣብቲ መሪር መድረኽውን ብዘተፈላለዩ ስርዓታት ኣብ ልዕሊ ህዝቢ ኤርትራ ዘስካሕክሕ ግፍዒ ዝፍጸመሉ ዝነበረ እዋን፣ እቲ ርሑቕ ጽባሕ ዝጥምት ለባም ኣተሓሕዞ እዩ ተኸቲሉ። ደርግ፣ ኣብ መሬት ኤርትራ፣ ንኤርትራውያን ሰጉጉ፣ ኢትዮጵያውያን ከስፍር ከሎ፣ ህዝባዊ ግንባር ኣብቲ ሓራ ዝገበሮ መሬት፣ ነቶም ኢትዮጵያውያን፣ ከም ቀደሞም ብሰላም ክነብሩ እዩ ፈቐዱ። ኣብ 1990 ተጋዳላይ ኢሳይያስ ኣፈወርቂ፣ ምስ ድምጺ ሓፋሽ ኤርትራ ኣብ ዘካየዱ ቃለ መሕተትውን ንሓቀኛን ዘይቅዩርን ልቦና ህዝባዊ ግንባርን ባህሊ ህዝቢ ኤርትራን ጥራይ እዩ ዘብርሃልና።

“ከም ዝኾነ ወጻእተኛ ናይ ምውናን መሰሉ ተሓሊዶሉ ክሰርሕ ዝኸእል ናይ ሽቕለት ዓቕሚ ዘለዎ፣ ኣብ ዝተረኸበ ሰራሕ ክሰርሕ ዝኸልክሎ ዩለን። ብደሞዙ ሰራሕ ክነብር ክኸእልውን ዝኸልክሎ ዩለን። እቶም ኣብኡ ዘለዉ ኢትዮጵያውያን ዝምስክርዎ እዩ። እዚ ምብራህ ዝኸእል ዋላውን እቲ ኣንጻር ህዝባዊ ግንባር ዝካየድ ዘሎ ዘመተ ኣብ ምንታይ ዝተመሰረተ ምኻኑ ንርዳእ። እንተዘይኮይኑ፣ ህዝባዊ ግንባር ኣብዚ ጉዳይ እዚ፣ ሰኽፍ ዝብሎ ጌጋ ኣይፈጸመን። ኩሉ ክገበር ዝኸእል ምትሕግጋዝ እናወፈዮ ዩ ዝሰርሕ ዘሎ።”

እዚ ኣረድዳኣን ግንዛብን እዚን ናይ ኩሉ ግዜ ኣመለኻኽታ ህዝባዊ ግንባር ደጊሙ፣ ቡቲ ዘይቅዩርን ዘይገላበጥን ቃል ሓቂ ገለጽዎ። ወያኔ ኣብ ቃሎም ኣይጸንዑን ኢዮም። ኣብ መጀምርያ ናጽነት “ቁሰል ኹም ኣይትሕኸኹ” ክብሉ ጸኒሖም ድሕሪ

“ የኢትዮጵያ መንግስት የአይናቹ ቀለም አላማረም ካለ፣ የጸጥታና ሌላ ጥያቄ ሳይነሳ... ለማባረር ሙሉ መብት አለው።”

መንግስቲ ኢትዮጵያ ሕብረ ዓይነት-ም ደስ አይበለንን እንተድኣ ኢሉ፣ ብዙይ ናይ ጸጥታ ሕቶን ካልእን ከባርር ምሉእ መሰል አለዎ። ቃሉ ዓጸፉ። ኣብ ልዕሊ ኤርትራውያን ነበርቲ ኢትዮጵያ ክትገልጸ ዝኸብድ በደል፣ ኣብ ልዕሊ ነፍሰ ጸራትን ህጻናትን ኣረጋውያንን ኩሉ ኣሎ ዝበሃል በደላት ፈጸሞም። ተገልቢጦም ከኣ፣ ውሓጥዮ ተበልክዎ... ኮይኑ ነገሩ፣ “ዝቐተልናዮ ሰብ ኣሎ? ካብ ሕጊ ወጺኦ ዝፈጸምናዮ ነገር ኣሎ? ፍጹም ክህሉ ኣይክእልን ኢዩ። እዚ መንግስቲ ናይ ቀተልቲ መንግስቲ ኣይኮነን” ኢሎም። ኣብ ልዕሊ ኤርትራውያን ማእለያ ዘይብሉ ግፍዒ ተፈጸሙ። ሃገራዊ ባይቶ ኤርትራ ግን ብርግኣት ካብ ዓጸፋ መልሰ ተግባር ርሒቑ ክንዮ ደረት ኣማዕድዩ። ወያነ፣ ዝገበረ እንተገበረ ኣመለኻኻታ ህዝቢ ኤርትራ ኣብ ልዕሊ ጎረቤት ህዝቢ ኢትዮጵያ መግለጺ ኣውጺኡ። እቲ ኣብ መበል 11 ኣኼባ ሃገራዊ ባይቶ ኤርትራ ዝወጸ መግለጺ ከኣ፣ “ብኣንጻር ናይዚ ኢትዮጵያ ዝወሰደቶ ጸረ ሰብኣዊ ፖሊሲ፣ መንግስቲ ኤርትራ፣ ኣብ ኤርትራ ብዛዕባ ዝነበሩ ኢትዮጵያውያን ዝኾነ ናይ ተጸብኦ ስጉምቲ ከም ዘይወሰድ፣ ብሰላም ናይ ምንባርን ምስራሕን መሰሎም ከም ዝሕሉ፣ እዚ መሰል እዚ፣ ብዝኾነ ኣገባብ ወይ ኣካል ምስ ዝጠሓስ ድማ ጥርግን ኬቐርቡ መሰሎም ከረጋግጹ ከም ዝኸእሉ፣ እዚ ኪኖዚ ሎሚ ዘሎ ግጭት ጽባሕ ከም ዘሎ ዝግንዘብ ፖሊሲ’ዚ፣ እቲ ግጭት እንተኸፍኦውን ዘይቐየር ምዃኑ ሃገራዊ ባይቶ ኣረጋገጹ።

ርግኣት ካብ ብስለት እዩ ዝምንጨ። እቲ ንቕሓት ከኣ ንሓሳባት፣ ተግባራትን ውሳኔን ብሕጂ ብጽባሕን ይጸልዎ። ዓቃልን ርጉእን መርሓ ሓሳብ፣ ኣብ ሰንደልደል ኣይረግጽን እዩ። መገዲ ሰንኩፍ ኣይረግጽን እዩ። ብኻ ዘዩብልን ዘዩጣዕስን ውሳኔ እዩ ዝወሰድ። ህዝባዊ ግንባር፣ ካብ መንቅሎኡ በዚ ሰረት ንቕሓት ክቡር ሓሳብ ስለ ዝተገዘአን ዝተመርሓን፣ ካብ መድረኽ ናብ መድረኽ፣ እናኸበደን እናደመቐን ክገብዝ ኣኸኢልዎ እዩ።

ይቕጽል